

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів України, що стосуються торговельного мореплавства та
судноплавства на внутрішніх водних шляхах»

1. Мета

Метою прийняття проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються торговельного мореплавства та судноплавства на внутрішніх водних шляхах» є перегляд законодавчих основ організації державної системи забезпечення безпеки судноплавства.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблений з метою приведення норм національного законодавства у відповідність міжнародним багатостороннім договорам у сфері торговельного мореплавства, як держави прапора, держави порту та прибережної держави (далі – міжнародні конвенції), наближення до законодавства ЄС, а також удосконалення деяких законодавчих норм з метою спрощення, усунення наявних колізій, дерегуляції.

Кодекс торговельного мореплавства України (розроблений у 1992-1994 роках шляхом адаптації під законодавство України того часу Кодексу торговельного мореплавства СРСР 1968 року з поправками 1987 року) був введений в дію Постановою Верховної ради України у 1994 році. На той час не було прийнято Конституцію України, норми міжнародних конвенцій у сфері торговельного мореплавства не мали належного відображення у законодавстві, перелік законів у сфері транспорту складався із Закону України «Про транспорт», введеного в дію за місяць до Кодексу торговельного мореплавства України.

За минулі 28 років суттєво змінився міжнародний правовий режим у сфері торговельного мореплавства і судноплавства по внутрішнім водним шляхам. Усі міжнародні конвенції зазнали суттєвих змін, більшість викладена у новій редакції. Міжнародний режим судноплавства змінився у частині охорони людського життя на морі, запобігання забрудненню з суден, дипломування моряків, охорони суден і морських портів тощо. Україна взяла на себе зобов'язання з адаптації, наближення законодавства до законодавства ЄС.

Задля виконання обов'язків України, як держави прапора, держави порту та прибережної держави, держави розгалуженої мережі внутрішніх водних шляхів, збереження міжнародного режиму в морських портах, на морських і річкових шляхах, на українських судах, Кабінетом Міністрів України та Мінінфраструктури прийнято десятки нормативно-правових актів, які не мають належного (крім конвенціонального) законодавчого підґрунтя.

Крім того, прийняті за роки з 1994 закони України, зокрема, кодифіковані, теж викликають необхідність перегляду застарілих правових конструкцій

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

Кодексу торговельного мореплавства. Деякі, найбільш актуальні проблеми, пов'язані з судноплавством по внутрішнім водним шляхам, морським портам, розташованим на них, суднам змішаного плавання, малим, спортивним і прогулянковим суднам, вдалося вирішити за допомогою Закону України «Про внутрішній водний транспорт». Але набагато більша частина таких проблем досі чекає на вирішення на рівні закону.

Ураховуючи викладене, Кодекс торговельного мореплавства України, закони України «Про транспорт», «Про внутрішній водний транспорт» і Закон України «Про морські порти України» потребують внесення відповідних змін.

Слід зазначити, що всебічна імплементація міжнародного правового режиму мореплавства наразі потребує прийняття нової редакції Кодексу торговельного мореплавства. Законопроектом передбачені лише найбільш актуальні для сьогодення норми в окремих напрямках цієї сфери.

3. Основні положення проєкту акта

Комплекс законодавчих завдань у законопроєкті включає:

визначення і унормування принципів забезпечення безпеки мореплавства в територіальному морі, внутрішніх морських водах, в морських портах, на внутрішніх водних шляхах;

відновлення, уточнення статусу капітана морського порту, наділення його повноваженнями, що відповідають сучасним підходам до цього ключового інституту у безпеці мореплавства;

перегляд та розподіл повноважень та функцій начальника морського порту (на чолі адміністрації морського порту) і капітана морського порту (на чолі служби капітана морського порту), відповідне уточнення функцій державного підприємства «Адміністрація морських портів України»;

впровадження міжнародного режиму охорони суден і морських портів;
деталізований механізм контролю суден в морському порту;

уточнення ролі і повноважень класифікаційних товариств і визнаних організацій;

уточнення обов'язків судновласника і капітана, що впливають з міжнародних договорів України, зокрема стосовно комплектації, кваліфікації, обслуговування і безпеки екіпажу;

виправлення законодавчих прогалин стосовно дипломування моряків (зокрема, стосовно членів екіпажів риболовних суден і рядового складу екіпажів усіх суден), наведення вичерпного переліку членів екіпажів морських і річкових суден, посади яких відносяться за міжнародними договорами України або законодавства ЄС до регульованих професій і потребують дипломування (сертифікації);

виправлення недоліків, виявлених під час впровадження норм Закону «Про внутрішній водний транспорт»: термінологічного, змістовного, колізійного характеру;

удосконалення правової конструкції комплексу вимог, що стосуються

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

кваліфікації палубної команди суден внутрішнього плавання (переліку посад, кваліфікаційних документів, порядку видачі, випадків виключень, строку дії, врахування віку, медичних показників тощо);

уточнення класифікації внутрішніх водних шляхів морського характеру; усунення термінологічних, компетенційних та змістовних колізій у Кодексі торговельного мореплавства України, Водному кодексі України, законах України «Про транспорт», «Про морські порти України», «Про місцеві державні адміністрації»;

перегляд функцій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства в Кодексі торговельного мореплавства, законах України «Про транспорт», «Про внутрішній водний транспорт» та «Про морські порти України» з метою виключення дублювання законодавчих норм і уточнення розподілу компетенції, зокрема з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і внутрішнього водного транспорту;

спрощення процедур адміністративного характеру, більш чіткий перелік повноважень державних органів, виключення зайвих адміністративних бар'єрів, документів тощо.

Найбільш вагомою складовою законопроекту є повернення вимог до мореплавства у територіальному морі і внутрішніх морських водах, які недостатньо обґрунтовано були виключені з Кодексу торговельного мореплавства України разом з Главою 2 Розділу IV «Мореплавство у територіальному морі, внутрішніх водах, акваторіях морських портів». В результаті, у чинній редакції Кодексу маже відсутні норми саме у цій сфері. Зокрема, проєктом врегульовується найбільш вагома лакуна законодавства у сфері обов'язків України, як прибережної держави: організація аварійно-рятувальної готовності, координація та проведення аварійно-рятувальних операцій, втручання у відкритому морі у разі загрози масштабної шкоди навколишньому морському та прибережному середовищу.

Законодавче врегулювання взаємовідносин у сфері пошуку і рятування людей на морі та підготовки і дипломування моряків враховані у законопроєкті тільки окремими рамковими нормами з урахуванням того, що водночас розроблені та готуються до внесення спеціальні, детальні законопроєкти у зазначених сферах.

Головний чинник законопроекту – приведення законів України у відповідність її міжнародним договорам у сфері торговельного мореплавства.

4. Правові аспекти

У цій сфері суспільних відносин діють такі акти законодавства:

Конвенція Організації Об'єднаних Націй по морському праву;

Міжнародна конвенція про вантажну марку 1966 року;

Протокол 1988 року до Міжнародної конвенції про вантажну марку 1966

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

року;

Міжнародна конвенція про обмірювання суден 1969 року;

Конвенція про Міжнародні правила запобігання зіткненню суден у морі 1972 року;

Міжнародна конвенція про запобігання забрудненню із суден 1973 року із змінами, внесеними Протоколом 1978 року до неї;

Протокол 1997 року до Міжнародної конвенції про запобігання забрудненню із суден 1973 року із змінами, внесеними Протоколом 1978 року до неї;

Міжнародна конвенція про охорону людського життя на морі 1974 року;

Протокол 1978 року до Міжнародної конвенції про охорону людського життя на морі 1974 року;

Протокол 1988 року до Міжнародної конвенції про охорону людського життя на морі 1974 року;

Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення ваhti 1978 року;

Міжнародна конвенція про пошук і рятування на морі 1979 року;

Міжнародна конвенція про контроль за шкідливими протиобростаючими системами на суднах 2001 року;

Міжнародна конвенція про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення ваhti 1995 року;

Конвенція про захист від нещасних випадків працівників, зайнятих на навантаженні або розвантаженні суден (переглянута 1932 року) № 32 Міжнародної організації праці;

Конвенція про медичний огляд моряків № 73 Міжнародної організації праці;

Конвенція про мінімальні норми на торговельних суднах № 147 Міжнародної організації праці;

Міжнародний кодекс з управління безпекою, прийнятий Резолюцією ІМО від 04 листопада 1993 року А.741(18);

Кодекс з підготовки і дипломування моряків та несення ваhti, схвалений Резолюцією 2 Конференції Сторін STCW 1978 від 07 липня 1995 року;

Кодекс безпечної практики навантаження і розвантаження навалювальних суден, затверджений Резолюцією ІМО від 27 листопада 1997 року А.862(20);

Міжнародний кодекс про охорону суден та портових засобів, затверджений 13 грудня 2002 року Резолюцією 2 Конференції урядів, які є сторонами SOLAS 1974;

Кодекс по здійсненню документів Міжнародної морської організації, прийнятий резолюцією ІМО від 4 грудня 2013 року А.1070(28);

Директива 2002/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2002 року, що засновує систему Співтовариства з нагляду за рухом суден та інформування і скасовує Директиву Ради 93/75/ЄЕС;

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

Директива 2009/16/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року стосовно контролю державою порту;

Директива 2005/65/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 жовтня 2005 року про посилення безпеки портів;

Директива Ради № 92/29/ЄЕС від 31 березня 1992 року про мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я з метою покращення медичного обслуговування на борту суден;

Регламент (ЄС) № 725/2004 Європейського Парламенту та Ради від 31 березня 2004 року про посилення безпеки суден та портових споруд.

Кодекс торговельного мореплавства України;

Закон України «Про транспорт»;

Закону України «Про внутрішній водний транспорт»;

Закон України «Про морські порти України»;

Закон України «Про екстрену медичну допомогу»;

Закон України «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112»;

Закон України «Про місцеві державні адміністрації»;

Закон України «Про місцеве самоврядування».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України й місцевих бюджетів, оскільки обов'язки держави, взяті нею за міжнародними договорами у сфері торговельного мореплавства та визначені чинним законодавством, виконуються в межах установлених на сьогодні видатків. Функції Міністерства інфраструктури України та Державної служби морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, які потребують додаткового фінансування з державного і місцевих бюджетів, у проєкті акта не містяться.

6. Позиція заінтересованих сторін

Публічні консультації щодо проєкту акта не проводились.

Прийняття акта не впливатиме на питання функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудова сфери, прав осіб з інвалідністю, сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт акта не потребує погодження із заінтересованими місцевими органами виконавчої влади.

7. Оцінка відповідності

Проєкт акта розроблено з урахуванням необхідності виконання пунктів 20, 39 та 46 Плану заходів з імплементації положень директив та регламентів Європейського Союзу у сфері міжнародного морського та внутрішнього водного транспорту, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500

Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

України від 11.10.2017 № 747 та пунктів 1384, 1818, 1848 та 1855 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106.

У законопроекті відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

Законопроект не потребує проведення громадської антикорупційної та громадської антидискримінаційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття акта дасть змогу підвищити ефективність виконання Україною її обов'язків за міжнародними договорами у сфері торговельного мореплавства щодо охорони людського життя на морі, створити законодавчі умови для подальшого розвитку державної системи забезпечення безпеки судноплавства, підвищення рівня кваліфікації українських моряків, забезпечення належної охорони суден і портів.

Соціальним наслідком прийняття акта є збереження і підвищення попиту на послуги українських моряків на світовому ринку праці, підвищення рівня безпеки судноплавства в територіальному морі, внутрішніх морських та річкових водах, зокрема безпеки людського життя та навколишнього природного середовища.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Судноплавні компанії, власники суден	позитивний	забезпечення безпеки мореплавства в територіальному морі, внутрішніх морських водах, на внутрішніх водних шляхах, в морських і річкових портах та терміналах; приведення національних вимог до судновласників і суден у відповідність міжнародним

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

		<p>конвенціям; підвищення безпеки плавання суден; деталізований механізм контролю суден в морському порту, що виключає свавілля інспектора, визначає його детальні обов'язки та відповідальність, розмежовує компетенцію капітана морського порту і державних морських інспекторів (зменшення корупційних ризиків під час контролю суден), спрощення, здешевлення процедур реєстрації суден у Державному судновому реєстрі, безоплатна перереєстрація суден в Державному судновому реєстрі і Судновій книзі України протягом трьох років</p>
<p>Морські та річкові порти і термінали</p>	<p>позитивний</p>	<p>наділення капітана морського порту повноваженнями для забезпечення безпеки мореплавства в морському порту та на підходах до нього (в зоні забезпечення безпеки мореплавства), що відповідають сучасним підходам до цього ключового інституту у безпеці мореплавства;</p>

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022

		впровадження міжнародного режиму охорони суден, морських і річкових портів (терміналів)
Громадяни	позитивний	спрощення процедур адміністративного характеру, більш чіткий перелік повноважень державних органів, виключення зайвих адміністративних бар'єрів, документів тощо, спрощення, здешевлення процедур реєстрації суден у Державному судновому реєстрі, безоплатна перереєстрація суден в Державному судновому реєстрі і Судновій книзі України протягом трьох років, підвищення рівня безпеки судноплавства в територіальному морі, внутрішніх морських та річкових водах, зокрема безпеки людського життя та навколишнього природного середовища

Міністр інфраструктури України

Олександр КУБРАКОВ

« ____ » _____ 2022 р.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінінфраструктури

Підписувач Кубраков Олександр Миколайович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000066243200E764A500
Дійсний з 04.07.2022 15:07:45 по 04.07.2024 15:07:45

Міністерство інфраструктури України

5456/46/14-22 від 26.10.2022